

ODBOR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

číslo jednací: KUJCK 11461/2012 OZZL/12/Hon datum: 31. 5. 2012 vyřizuje: Mgr. Jakub Honetschläger telefon: 386 720 739

Věc: ZÁVĚR ZJIŠŤOVACÍHO ŘÍZENÍ

podle § 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“)

I. Identifikační údaje:

Název: Použití chemických posypových materiálů při zimní údržbě silnic I/4 a I/39 v NP a CHKO Šumava

Kapacita a charakter záměru: Předmětem posuzovaného záměru je použití chemických posypových materiálů v rámci provádění zimní údržby silnice č. I/39 v úseku hranice okresů Český Krumlov / Prachatice (km 45,900) až křižovatka se silnicí č. I/4 (km 71,985) a dále silnice č. I/4 v úseku Vimperk až státní hranice s Německem (hraniční přechod Strážný). Rozsah záměru je dán zejména délkou dotčených komunikací. Délka silnic I/4 a I/39 v úseku definovaném v žádosti o výjimku činí celkem 52,6 km, z toho na území NP a CHKO (pro něž je udělení výjimky z ochranných podmínek požadováno) leží cca 48,5 km. Kapacita záměru je dále ovlivněna počtem zásahových dnů a množstvím posypových materiálů použitých v konkrétní zimní sezóně. Tyto faktory však nelze předem stanovit (závisí na chodu počasí v dané sezóně). Teoretická úprava kapacity tak může spočívat pouze v regulaci dávky posypového materiálu na jednotku plochy.

Vzhledem ke stávajícímu stavu údržby a znění předložené žádosti o udělení výjimky a následného doplnění z března 2012 jsou posuzovány dvě aktivní varianty záměru:

- 1. Varianta „maximální“**, tedy teoretický stav, kdy by na posuzovaných komunikacích platila výjimka podle § 43 ZOPK a v celém úseku silnic I/4 a I/39 by bylo povoleno ošetřování komunikací za použití chemických prostředků běžným způsobem bez dalších omezení; tato varianta odpovídá původnímu znění žádosti o udělení výjimky ze dne 24.1.2011 (zn. 475/11-32200/ing.Kr).
- 2. Varianta „omezená“**, tedy stav, který v základním obrysu vychází z dosud platné výjimky ze zákazů podle § 43 ZOPK udělené usnesením vlády ČR č. 1528 ze dne 23.11.2005. Silnice I/4 by měla být stejně jako dosud chemicky udržována v celém úseku Vimperk – Strážný – st. hranice bez omezení. V žádosti o udělení výjimky na nadcházející období je nově doplněn požadavek na umožnění omezené chemické údržby i v úseku žel. přejezd u Lenory – křižovatka Soumarský most (podle platné výjimky zcela bez chemického ošetřování) a upřesnění režimu v úseku Volary – hranice okresu Č. Krumlov. Oba tyto úseky by měly být chemicky ošetřovány pouze v případě kalamitních situací (vznik ledovky, tj. souvislé ledové vrstvy, kdy aplikace inertního materiálu selhává) a maximální dávka chemického posypu má být omezena na 25 t za jedno zimní období (Volary – hranice okresů PT/ČK), resp. 4 t soli za jedno zimní období (Lenora – Soumarský most). Zbývající úsek I/39 (křiž. s I/4 – Volary) by měl být udržován stejně jako dosud bez omezení. Tato varianta odpovídá doplněnému znění žádosti o udělení výjimky ze dne 30.3.2012.

Teoretickou alternativou zůstává „**varianta (super)nulová**“, tedy stav, kdy by nebyla výjimka udělena a na základě zákazů v § 16 a § 26 ZOPK by nebylo možné chemický posyp komunikací provádět. Taková situace je však vzhledem ke stávající situaci velmi obtížně představitelná, proto není posuzována jako plnohodnotná varianta. Obecně lze pouze spekulovat o tom, že by měla nulový vliv na životní prostředí (včetně předmětů ochrany lokalit soustavy Natura 2000).

Umístění: kraj: Jihočeský

obec: Vimperk, Volary, Strážný, Horní Vltavice, Kubova Huť, Lenora, Nová Pec a Želnavá

kat. území: Horní Vltavice, Račí, Žlíbky, Kubova Huť, Houžná, Lenora, Vlčí Jámy, Nová Pec, Pěkná, Hliniště, Silnice, Strážný, Řasnice, Arnoštka, Korkusova Huť, Solná Lhota, Vimperk, Chlum u Volar, Volary, Želnavá.

Oznamovatel: Ředitelství silnic a dálnic ČR, správa České Budějovice, Lidická 49/110, 370 44 České Budějovice
IČ: 65993390

II. Souhrnné vypořádání připomínek:

V rámci zjišťovacího řízení byla k záměru „Použití chemických posypových materiálů při zimní údržbě silnic I/4 a I/39 v NP a CHKO Šumava“ doručena 4 vyjádření (Česká inspekce životního prostředí, OI České Budějovice, Krajská hygienická stanice Jihočeského kraje, územní pracoviště Prachatice, Městský úřad Prachatice, Hnutí DUHA České Budějovice). Dále je do závěru zjišťovacího řízení zahrnuto vyjádření Krajského úřadu – Jihočeského kraje, odboru životního prostředí).

Krajská hygienická stanice Jihočeského kraje se sídlem v Českých Budějovicích, územní pracoviště Prachatice nemá k záměru žádné připomínky a nepožaduje další posuzování podle zákona.

Česká inspekce životního prostředí, OI České Budějovice (dále jen „ČIŽP“) z hlediska ochrany přírody nemá k předloženému oznámení záměru žádné připomínky za předpokladu dodržení všech opatření navržených v části D.IV. na str. 24 – 25 oznámení.

Výše uvedená připomínka je zohledněna v podmínkách závěru zjišťovacího řízení.

Z hlediska odpadového hospodářství ČIŽP požaduje doplnit popis způsobu nakládání s odpady z čištění komunikací po zimním období (úklid použitého inertního posypového materiálu), zejména zda je uvažováno s možností jeho úpravy a využití, či pouze jeho odstranění jako odpadu, a možný vliv použité soli na jeho vlastnosti.

V tomto ohledu je na základě informací oznamovatele běžná praxe taková, že navýší-li se terén na krajnici, případně dojde-li k zazemnění příkopů, provádí SÚS v letním období standardní údržbu krajnice a příkopů (které probíhá ale na všech úsecích, tedy i chemicky udržovaných, s nepravidelnou periodou několika let). V rámci této údržby bývá přebývajícím materiál (zpravidla se jedná o zeminu s již vytvářejícím se humusovým horizontem prorostlou vegetací, tedy „drny“) zčásti použit na lokální úpravy terénu (např. erozní rýhy či nátrže v příkopech), s nadbytečnou zeminou je pak dále nakládáno jako s odpadem - podle informace SÚS bývá uložena na skládku. Nejedná se však o odpad, vzniklý jen v důsledku údržby – značná část pochází z „přirozených“ zdrojů (prach, materiál opadávající z pneumatik, opad listí, různé odpadky apod.). Kvantifikace množství takto vznikajícího odpadu závisí na mnoha faktorech (uplynulá zima, prudkost tání či jarních dešťů, frekvence údržby a možnosti splachování mimo silniční těleso). Vlastnosti takového materiálu (včetně obsahu solí ve výluhu) nejsou známy. Problematika je dále zohledněna v podmínkách závěru zjišťovacího řízení.

Hnutí DUHA – Místní skupina České Budějovice nesouhlasí se solením silnic obecně a požaduje další posuzování dle zákona. Uvádí, že se v předmětném území nachází mnoho chráněných živočichů a rostlin, zvláště perlorodka říční. Velké nebezpečí poškození solí spatřuje u stromů rostoucích v blízkosti silnice. Současný stav solení silnic považují za alarmující. Zvláště problematická je údržba na úseku Solná Lhota – Strážný – státní hranice.

Záměr byl předložen ve dvou aktivních variantách. Vzhledem k tomu, že v rámci první (rozsáhlejší) varianty bude celkový vliv na ekosystémy v celém širším slova smyslu středně až významně negativní s poměrně velkou mírou nejistoty, dané obtížnou interpretací režimu „neomezeného“ použití chemické údržby, bude v podmínkách závěru zjišťovacího řízení stanovena jako přípustná pouze varianta druhá, u níž se nepředpokládají buďto žádné, případně mírné negativní vlivy na faunu a floru. Lokálně středně významně se může projevit pouze vliv na mravence. V rámci úseku Solná Lhota – Strážný – státní hranice nebyl rovněž vyhodnocen významný vliv na ekosystémy. Naopak v případě teoretického využití tzv. supernulové varianty (tj. bez chemického posypu) by bylo při současném dopravním zatížení tohoto úseku možné z hlediska vlivů na veřejné zdraví považovat takový stav v předmětném úseku za velmi rizikový.

Městský úřad Prachatice, odbor životního prostředí, orgán ochrany ZPF a orgán státní správy lesů se domnívají, že vzhledem k tomu, že při aplikaci chemického posypu dojde ke změně chemických vlastností půd v okolí komunikace a může dojít k postupnému odumření porostních pláštíků lesa, bylo by vhodné podrobnější vyhodnocení a další posuzování dle zákona.

Záměr byl předložen ve dvou aktivních variantách. Vzhledem k tomu, že v rámci první (rozsáhlejší) varianty bude celkový vliv na půdy sice jako málo významný, ale s vyšší mírou nejistoty, dané obtížnou interpretací režimu „neomezeného“ použití chemické údržby, bude v podmínkách závěru zjišťovacího řízení stanovena jako přípustná pouze varianta druhá, u níž se v porovnání se současným stavem nepředpokládají zvýšené negativní vlivy na půdy ani lesní porosty v okolí komunikací. V rámci závěru zjišťovacího řízení bude dále obsažena podmínka vydat výjimku pro použití chemických posypových materiálů jen na omezenou dobu a po skončení platnosti na základě nejčerstvějších údajů opětovně posoudit očekávaný vliv případného prodloužení.

Krajský úřad – Jihočeský kraj, odbor životního prostředí, z hlediska zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů sděluje, že část komunikace I/39, úsek Želnavá – Pěkná, se nachází v ochranném pásmu II. stupně (vnějším) vodního zdroje vodárenského odběru z nádrže Lipno pro ÚV Loučovice, které bylo stanoveno rozhodnutím Jihočeského krajského národního výboru v Českých Budějovicích zn. VLHZ 3416/85–233/1-Bab, ze dne 5.12.1985, o ochranných pásmech vodárenského odběru z nádrže Lipno pro ÚV Loučovice. V uvedených zásadách předmětného rozhodnutí je v ochranném pásmu II. stupně (vnějším) zakázána chemická údržba komunikací. Obdobně i převažující část komunikací I/4 a I/33 předkládaného záměru, v úsecích Pěkná – Volary, Volary – Lenora, Lenora – Strážný a Lenora – Kubova Huť se nachází v ochranném pásmu III. stupně vodního zdroje vodárenského odběru z nádrže Lipno pro ÚV Loučovice, které bylo stanoveno rozhodnutím Jihočeského krajského národního výboru v Českých Budějovicích zn. VLHZ 3416/85–233/1-Bab, ze dne 5.12.1985, o ochranných pásmech vodárenského odběru z nádrže Lipno pro ÚV Loučovice. V části nazvané povinnosti a podmínky předmětného rozhodnutí je uvedeno, že použití chemického posypu je možné jen zcela výjimečně u vybraných dopravně náročných úseků v kalamitních situacích. Příslušným vodoprávním úřadem ve věci výše uvedeného rozhodnutí i ve věci řešení případné změny rozhodnutím stanovené podmínky – zákazu chemické údržby komunikací v zájmovém území, je Krajský úřad – Jihočeský kraj, odbor životního prostředí. Vyřizuje: Ing. Zámešková, tel.: 386 720 729.

Výše uvedená připomínka je zohledněna v podmínkách závěru zjišťovacího řízení.

III. Závěr:

Záměr „**Použití chemických posypových materiálů při zimní údržbě silnic I/4 a I/39 v NP a CHKO Šumava**“ naplňuje dikci § 4 odst. 1 písm. e) zákona a proto bylo dle § 7 zákona provedeno zjišťovací řízení za účelem zjištění, zda záměr bude posuzován podle zákona.

Na základě provedeného zjišťovacího řízení podle zásad uvedených v příloze č. 2 k zákonu došel Krajský úřad – Jihočeský kraj jako příslušný orgán podle § 22 zákona k závěru, že záměr

„Použití chemických posypových materiálů při zimní údržbě silnic I/4 a I/39 v NP a CHKO Šumava“

n e m á významný negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví a n e b u d e posuzován podle zákona, za těchto podmínek:

- Záměr je možné realizovat pouze v tzv. druhé variantě. Stav této varianty v základním obrysu vychází z dosud platné výjimky ze zákazů podle § 43 ZOPK udělené usnesením vlády ČR č. 1528 ze dne 23.11.2005. Silnice I/4 bude stejně jako dosud chemicky udržována v celém úseku Vimperk – Strážný – st. hranice bez omezení. Omezení chemické údržby bude nově i v úseku žel. přejezd u Lenory – křižovatka Soumarský most (podle platné výjimky zcela bez chemického ošetřování) a upřesnění režimu v úseku Volary – hranice okresu Č. Krumlov. Oba tyto úseky budou chemicky ošetřovány pouze v případě kalamitních situací (vznik ledovky, tj. souvislé ledové vrstvy, kdy aplikace inertního materiálu selhává) a maximální dávka chemického posypu bude omezena na 25 t za jedno zimní období (Volary – hranice okresů PT/ČK), resp. 4 t soli za jedno zimní období (Lenora – Soumarský most). Zbývající úsek I/39 (křiž. s I/4 – Volary) bude udržován stejně jako dosud bez omezení. Tato varianta odpovídá doplněnému znění žádosti o udělení výjimky ze dne 30.3.2012.

- Výjimku ze zákona pro použití chemických posypových materiálů v řešených úsecích komunikací I/4 a I/39 vydat jen na omezenou dobu (např. dalších 5 let); po skončení platnosti na základě nejčerstvějších údajů opětovně posoudit očekávaný vliv případného prodloužení.
- Zajistit pilotní projekt zaměřený na nalezení možností zmírnění zátěže povodí Teplé Vltavy s výskytem perlorodky říční, a zvláště Řasnice (ve vztahu k iontům Na⁺ a Cl⁻ a celkové vodivosti vody). Tato studie by měla umožnit zajištění prevence kumulativních vlivů i v dlouhodobém měřítku, neboť nelze předvídat, zda zátěž povodí nebude stoupat v důsledku jiných vlivů.
- Po celou dobu platnosti záměru (výjimky) zajistit monitoring vlivu na okolní ekosystémy. Mimo pokračování dosavadního monitoringu změn na kontaktních plochách komunikací je žádoucí nově zavést podrobné sledování v úseku NPR Velká niva, nově dotčeném navrženým režimem chemické údržby pro řešení případných kalamitních situací. Sledován by měl být současný stav a změny vybraných ukazatelů jakosti vody v toku Olšinka, protékajícím NPR (Na⁺, Cl⁻, pH, vodivost apod.). Dále je nutno prověřovat, zda použité množství soli (max. 4 t NaCl za jedno zimní období) závažně nemění vlastnosti půd a složení vegetace (rašelinné biotopy) uvnitř NPR, ale také dopad na další zájmy ochrany přírody (mraveniště apod.).
- Obecným principem, minimalizujícím vlivy záměru na přírodu a krajinu (nikoliv jen z vlivů na „naturové“ předměty ochrany), by mělo být racionální nasazování chemické údržby ve všech úsecích komunikací, a především v úsecích sousedících s lokalitami koncentrovaných přírodních hodnot (PP, NPR) kde je navrhována omezená dávka NaCl (ve var. 2).
- Vedle výjimky z ochranných podmínek NP (§ 16) a CHKO (§ 26 ZOPK) zajistit také výjimku z ochranných podmínek NPR (§ 29), případně výjimku z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů (§ 56) – mravenci rodu Formica – ohrožený druh.
- Monitorovat obsah iontových látek v materiálu vznikajícím při údržbě silnic, a nakládání s ním přizpůsobit zjištěným výsledkům.
- V rámci úseků komunikací nacházejících se v ochranných pásmech vodního zdroje, kde je vydaným rozhodnutím zakázána chemická údržba komunikací, popřípadě je použití chemického posypu možné jen zcela výjimečně u vybraných dopravně náročných úseků v kalamitních situacích, postupovat v souladu s tímto rozhodnutím, případně zajistit změnu stanovených podmínek u příslušného vodoprávního úřadu (Krajský úřad – Jihočeský kraj, odbor životního prostředí).

Odůvodnění:

Krajský úřad dospěl k výše uvedenému závěru, že záměr nebude mít významný negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví na základě charakteristiky záměru, umístění záměru a charakteristiky předpokládaných vlivů záměru na obyvatelstvo a životní prostředí. Příslušný úřad obdržel k oznámení celkem 4 vyjádření. Z vyjádření dotčených správních úřadů vyplývá, že k záměru nebyly vzneseny závažné připomínky, které by nebylo možno v následujících fázích přípravy záměru účinně a beze zbytku řešit, a které by zásadním způsobem zpochybnilly nebo bránily případné realizaci záměru. Všechny oprávněné požadavky, vyplývající z těchto vyjádření, jsou ve formě podmínek uvedeny v závěru zjišťovacího řízení. Závěr zjišťovacího řízení nenahrazuje vyjádření a rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů.

Ing. Karel Černý
vedoucí odboru životního prostředí,
zemědělství a lesnictví

Došlá vyjádření (v příloze):

1. Vyjádření České inspekce životního prostředí, OI České Budějovice ze dne 18. 5. 2012
2. Vyjádření Krajské hygienické stanice Jihočeského kraje, územní pracoviště Prachatice ze dne 10. 5. 2012
3. Vyjádření Městského úřadu Prachatice ze dne 29. 5. 2012
4. Vyjádření Hnutí DUHA – Místní skupina České Budějovice ze dne 22. 5. 2012

- Výjimku ze zákona pro použití chemických posypových materiálů v řešených úsecích komunikací I/4 a I/39 vydat jen na omezenou dobu (např. dalších 5 let); po skončení platnosti na základě nejčerstvějších údajů opětovně posoudit očekávaný vliv případného prodloužení.
- Zajistit pilotní projekt zaměřený na nalezení možností zmírnění zátěže povodí Teplé Vltavy s výskytem perlorodky říční, a zvláště Řasnice (ve vztahu k iontům Na⁺ a Cl⁻ a celkové vodivosti vody). Tato studie by měla umožnit zajištění prevence kumulativních vlivů i v dlouhodobém měřítku, neboť nelze předvídat, zda zátěž povodí nebude stoupat v důsledku jiných vlivů.
- Po celou dobu platnosti záměru (výjimky) zajistit monitoring vlivu na okolní ekosystémy. Mimo pokračování dosavadního monitoringu změn na kontaktních plochách komunikací je žádoucí nově zavést podrobné sledování v úseku NPR Velká niva, nově dotčeném navrženým režimem chemické údržby pro řešení případných kalamitních situací. Sledován by měl být současný stav a změny vybraných ukazatelů jakosti vody v toku Olšinka, protékajícím NPR (Na⁺, Cl⁻, pH, vodivost apod.). Dále je nutno prověřovat, zda použité množství soli (max. 4 t NaCl za jedno zimní období) závažně nemění vlastnosti půd a složení vegetace (rašelinné biotopy) uvnitř NPR, ale také dopad na další zájmy ochrany přírody (mraveniště apod.).
- Obecným principem, minimalizujícím vlivy záměru na přírodu a krajinu (nikoliv jen z vlivů na „naturové“ předměty ochrany), by mělo být racionální nasazování chemické údržby ve všech úsecích komunikací, a především v úsecích sousedících s lokalitami koncentrovaných přírodních hodnot (PP, NPR) kde je navrhována omezená dávka NaCl (ve var. 2).
- Vedle výjimky z ochranných podmínek NP (§ 16) a CHKO (§ 26 ZOPK) zajistit také výjimku z ochranných podmínek NPR (§ 29), případně výjimku z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů (§ 56) – mravenci rodu Formica – ohrožený druh.
- Monitorovat obsah iontových látek v materiálu vznikajícím při údržbě silnic, a nakládání s ním přizpůsobit zjištěným výsledkům.
- V rámci úseků komunikací nacházejících se v ochranných pásmech vodního zdroje, kde je vydaným rozhodnutím zakázána chemická údržba komunikací, popřípadě je použití chemického posypu možné jen zcela výjimečně u vybraných dopravně náročných úseků v kalamitních situacích, postupovat v souladu s tímto rozhodnutím, případně zajistit změnu stanovených podmínek u příslušného vodoprávního úřadu (Krajský úřad – Jihočeský kraj, odbor životního prostředí).

Odůvodnění:

Krajský úřad dospěl k výše uvedenému závěru, že záměr nebude mít významný negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví na základě charakteristiky záměru, umístění záměru a charakteristiky předpokládaných vlivů záměru na obyvatelstvo a životní prostředí. Příslušný úřad obdržel k oznámení celkem 4 vyjádření. Z vyjádření dotčených správních úřadů vyplývá, že k záměru nebyly vzneseny závažné připomínky, které by nebylo možno v následujících fázích přípravy záměru účinně a beze zbytku řešit, a které by zásadním způsobem zpochybnilly nebo bránily případné realizaci záměru. Všechny oprávněné požadavky, vyplývající z těchto vyjádření, jsou ve formě podmínek uvedeny v závěru zjišťovacího řízení. Závěr zjišťovacího řízení nenahrazuje vyjádření a rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů.

Ing. Karel Černý
vedoucí odboru životního prostředí,
zemědělství a lesnictví

Došlá vyjádření (v příloze):

1. Vyjádření České inspekce životního prostředí, OI České Budějovice ze dne 18. 5. 2012
2. Vyjádření Krajské hygienické stanice Jihočeského kraje, územní pracoviště Prachatice ze dne 10. 5. 2012
3. Vyjádření Městského úřadu Prachatice ze dne 29. 5. 2012
4. Vyjádření Hnutí DUHA – Místní skupina České Budějovice ze dne 22. 5. 2012